

КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
БІЗНЕСУ та ТЕХНОЛОГІЙ

ВІСНИК

СПЕЦІАЛЬНИЙ ВИПУСК

№2(36)2018

**КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
БІЗНЕСУ та ТЕХНОЛОГІЙ**
04078, м. Київ,
пр. Зоряний, 1/5
(044) 430 15 77, 353 42 42
info@kibit.edu.ua

РЕКТОР: ЯКОВЛЕВА Олена Вячеславівна
— доктор філософських наук, професор
РІК ЗАСНУВАННЯ — 1961
РІВЕНЬ АКРЕДИТАЦІЇ — III, IV

ШКОЛА БІЗНЕСУ KIBIT
Відкрита у 2004 році.
Надає повний обсяг
послуг з бізнес-освіти.

www.kibit.edu.ua

Ліцензія АЕ № 458744
від 5.08.2014 р.

ФІЛІЇ KIBIT:

ВІННИЦЬКА ФІЛІЯ
21022, вул. Зулінського, 31/46
тел.: 8 (0432) 69 32 62;
8 (0432) 63 06 77
e-mail: info_vn@kibit.edu.ua

ЖИТОМИРСЬКА ФІЛІЯ
10029, вул. Комерційна, 2а
тел.: 8 (0412) 44 84 07;
8 (0412) 48-24-50
e-mail: info_gt@kibit.edu.ua

УМАНСЬКА ФІЛІЯ
20300, пров. Тихий, 2
тел.: 8 (04744) 4 28 20;
8 (04744) 3 50 44
e-mail: info_ym@kibit.edu.ua

РІВНІ ПІДГОТОВКИ:

- МОЛОДШИЙ СПЕЦІАЛІСТ
- БАКАЛАВР
- МАГІСТР
- МВА
- ДРУГА ВИЩА ОСВІТА

Диплом бакалавра, магістра державного зразка. Студенти проходять практику у державних та комерційних установах. Працює служба працевлаштування студентів. Здійснюється стажування студентів за кордоном. На запрошення інституту лекції читають професори з провідних Університетів Західної Європи.

СПЕЦІАЛЬНОСТІ:

- 073 **МЕНЕДЖМЕНТ**
- 123 **КОМП'ЮТЕРНА ІНЖЕНЕРІЯ**
- 072 **ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ**
- 071 **ОБЛІК ТА ОПОДАТКУВАННЯ**
- 053 **ПСИХОЛОГІЯ**
- 231 **СОЦІАЛЬНА РОБОТА**

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНА БАЗА

власні навчальні приміщення,
комп'ютерні класи, доступ до Інтернет,
бібліотека, читальний зал,
власна поліграфічна база

ПРОФЕСОРСЬКО-ВИКЛАДАЦЬКИЙ СКЛАД:

висококваліфіковані фахівці
(професори, доценти,
спеціалісти-практики)

ФОРМИ НАВЧАННЯ:

денна, заочна

КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

В І С Н И К

Випуск № 2 (36)

Київ
Видавництво КІБіТ
2018

*Висловлюємо подяку президенту Київського інституту бізнесу та технологій
Яковлевій Ірині Іванівні за підтримку видання*

У цьому випуску “Вісника” опубліковано тези та матеріали доповідей
XXII Міжнародної науково-практичної конференції КІБіТ “Студент-дослідник-фахівець”
(24 травня 2018 р., м. Київ)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

ЯКОВЛЕВА О. В., *д-р філос. наук, ректор КІБіТ – голова редколегії*
ЯЗИНІНА Р. О., *канд. екон. наук., д-р географ. наук – відповідальний секретар*
БОЙЧЕНКО М. І., *д-р філос. наук*
ГОЛУБКА С. М., *д-р екон. наук*
ГРУШЕВСЬКА С. А., *д-р філос. наук*
ЗАГАРНИЦЬКА І. І., *д-р філос. наук*
НИКИФОРУК О. І., *д-р екон. наук*
ПШЕНІНА Т. І., *д-р екон. наук*
ТКАЧ Т. В., *д-р психол. наук*
ШКІЛЬ С. О., *д-р філос. наук*
ТЕРЕХОВА Л. В., *канд. філос. наук – відповідальний секретар*
КУЛИКОВИЧ В. І., *канд. філол. наук*
ГРИДКОВЕЦЬ Л. М., *канд. психол. наук*
ДУБРАВСЬКА Н. М., *канд. психол. наук*
ІГНАТЕНКО О. В., *канд. психол. наук*
КУШНІР О. Я., *канд. філос. наук*
МЕЛЬНІК Н. Ю., *канд. психол. наук*
САУХ І. В., *канд. екон. наук*
СТАВИЦЬКИЙ О. В., *канд. екон. наук*
ЧЕРНЯХОВИЧ І. А., *канд. екон. наук*
БОРИСЕНКО О. В., *бізнес-тренер*
ІВАНОВА І. М., *директор коледжу КІБіТ*

Відповідальні за випуск: **ЯЗИНІНА Р. О.**, *канд. екон. наук, д-р географ. наук;*
ТЕРЕХОВА Л. В., *канд. філос. наук*

Вісник Київського інституту бізнесу та технологій
№ 2 (36) 2018 р.

Видається з 2004 р.

Свідоцтво про державну реєстрацію
В Держкомітеті телебачення і радіомовлення
серія КВ № 8801 від 01.06.2004

Засновник: ПВНЗ “КІБіТ” ТОВ

Затверджено до друку Вченою Радою
Київського інституту Бізнесу та технологій
Протокол № 9 від 26.04.2018 року

Тираж 500

Адреса редакції:
04078, м. Київ, пр. Зоряний 1/5
Телефон для довідок: 8-044-430-32-64

Видавець – ПВНЗ “Київський інститут
бізнесу та технологій” ТОВ
04078, м. Київ, пр. Зоряний 1/5
Телефон для довідок: 8-044-430-32-64
e-mail: vestnik@kibit.edu.ua

За достовірність інформації в публікаціях
відповідальність несуть автори статей.

УДК 123.1+ 316.623

БРИЖНИК В. М., канд філос. наук

Університет Грінченка, м. Київ

ГЕНЕЗА АВТОРИТАРНОЇ ВЛАДИ ЯК ОДНА З ТЕМ ГУМАНІСТИЧНОГО ПСИХОАНАЛІЗУ ЕРІХА ФРОМА

Перед залученням до дослідницької, соціально-теоретичної роботи в Інституті соціальних досліджень, теоретичні здобутки якого пізніше отримали назву «критична теорія суспільства» («Франкфуртська школа»), який розпочав свою діяльність при університеті міста Франкфурта-на-Майні після закінчення Першої світової війни, Еріх Фром, один із чільних представників цієї теоретично лівої (неомарксистської) школи німецької соціальної філософії, здобув серйозний фаховий досвід психоаналітика, працюючи з людьми, яким була потрібна допомога кваліфікованого спеціаліста. Свій професійний досвід, як результат практики психоаналітика, Фром пізніше застосував під час активної співпраці з «Часописом соціальних досліджень», друкованим органом Інституту соціальних досліджень (ІСД), роботою якого, як і названого часопису, керував Макс Горкгаймер, ідейний лідер Франкфуртської школи. Ідейно спираючись на антропологічну складову досліджень засновника теоретичного психоаналізу Зигмунда Фрейда, твори якого, як і Карла Маркса, засновника теорії історичного матеріалізму, безпосередньо вплинули на формування його власних антропологічних і соціально-теоретичних переконань [1, с.193], Фром опублікував декілька своїх робіт, ідейним змістом яких були результати його наукових досліджень і міркувань, у «Часописі соціальних досліджень», перший номер якого вийшов у друк 1932 року. Варто зазначити, що одним із завдань довоєнної роботи співробітників ІСД була неомарксистська критика тієї теорії, котра як допоміжний, ідейний чинник впливала на практику тодішнього «буржуазного суспільства».

Ранні роботи Фрома можна охарактеризувати дослідженнями, які були спрямовані на вирішення таких проблем:

формулювання засад нової «психоаналітичної характеріології», яка могла надавати цілком об'єктивне, позбавлене впливу ідеології буржуазного суспільства, соціально-психологічне знання про людину як індивідуума, існування котрої зумовлене впливом як ідеології, так і практики названого суспільства (стаття «Психоаналітична характерологія та її значення для соціальної психології» (1932);

визначення нової, неофрейдистської методології соціально-психологічних досліджень, що мають здійснитись теоретичною завадою поширенню в суспільстві впливу тієї соціальної ідеології, котра як «база» продукує політичну авторитарну ідеологію

(«надбудову») – (стаття «Про методу та завдання аналітичної соціальної психології» (1932);

критика теорії, як дегуманізованої, котра здатна негативно даватися взнаки природному функціонуванню інституту сімейного, передусім материнського виховання, яка також може відбутись ідейним опертям для ідеології німецького нацизму, що тоді розпочав своє владне охоплення тодішньої Німеччини («Робота Роберта Бріфо про материнське право» (1933);

розгляд невротичної поведінки людини як особистості, котра перебуває під тиском аморальної дегуманізованої раціональності буржуазного суспільства (стаття «Відчуття безсилля» (1937), також і розгляд поведінки тієї людини, що зумовлено впливом елементів несвідомого, яка названу владу має.

Останню тему Фром розкрив у роботі, яку він додав як «соціально-психологічну частину» до збірки «Студії про авторитет і сім'ю» (1936) [3], соціально-теоретичного проекту, що мав ідейний зв'язок із теоретичною педагогікою, який здійснили М. Горкгаймер, Г. Маркузе, інші дослідники та співробітники ІСД. Це спільне дослідження франкфуртські філософи опублікували вже в еміграції, після свого переїзду до Сполучених Штатів через отримання нацистами влади над Німеччиною.

«Часопис соціальних досліджень», останні номери якого були надруковані вже в Нью-Йорку, припинив свою діяльність 1941 р. У цей рік Фром, також перебуваючи в США, опублікував свій перший твір, завдяки якому він отримав визнання серед інтелектуалів. Ця робота мала назву «Втеча від свободи». У цьому дослідженні франкфуртський учений здійснив ґрунтовний, логічно-послідовний соціально-теоретичний аналіз множини тих психологічних і соціально-психологічних чинників, «продуктів соціальних процесів», що зумовили прихід до влади в Європі фашистів. Такими чинниками він назвав: свідому відмову окремої людини від зусиль щодо реалізації в суспільстві власної свободи й визначив це явище «втечею від свободи», яке породжує страх цієї людини перед тягарем свободи й самовідповідальності за себе; виховний вплив на міську культуру північних європейців дегуманізованих протестантських доктрин як історичних попередників і майбутніх ідеологічних продуцентів влади буржуазного суспільства, такий вплив, який знищував у людині її віру в себе, породжуючи її особисту безсилля щодо аморальності соціальної влади; саму

соціальну систему капіталістичного суспільства як монополістичного, який елімінує особисту волю людини й перетворює її, соціально ізолювавши, на слухняного прислужника будь-якої влади. Тим самим, на переконання Фрома, монополістичний капіталізм готує прихід до політичної влади фашистів. Також Фром розглянув психологічні механізми як передумови реалізації в суспільстві авторитарної влади, якій сприяє невротична поведінка людини, котра прагне позбутися тягара власної свободи. Він зауважив такі механізми: мазохистські та садистські схильності владної, авторитарної особистості, що мають характер саморуйнування, нівелюючи її самість; ірраціональне прагнення влади однієї людина над іншою, що має ознаки дії хворої психіки; відсутність у людини, яка має «авторитарний характер» будь-яких ознак власного сумління, а отже й особистої моральності, що реалізується у вигляді хижацького ставлення до іншої, звісно, слабшої людини; заміщення природних бажань псевдобажаннями, а також утрата відчуття себе як особистості й виникнення псевдоособистості як фальшивого образу.

Аналізуючи німецький нацизм як соціальне явище, Фром розглянув і пояснив феномен самоотождення представників різних соціальних прошарків з adeptами цієї політичної ідеології. На його переконання, нацистська ідеологія, з її пропагандистською машиною, а також політична практика її прихильників, послабила соціальну фрустрацію німців, котрі як політична нація програли Першу світову війну, отримавши до того ж економічну кризу катастрофічного характеру. Побічним ефектом названого послаблення було послаблення людської волі як особистої, перетворення такого суспільства на аморфну людську масу, у просторі якої людина зникає остаточно як особистість [2].

У наступних своїх роботах, у таких творах повоєнного періоду, як «Людина для себе» (1947),

«Здорове суспільство» (1955), «Анатомія людської деструктивності» (1973), Фром продовжив дослідження як ознак соціальної патології, так психологічних причин дій політичних злочинців (Гітлера, Гімлера), особистостей, характер яких є авторитарний. Також цей німецько-американський учений у низці робіт розглянув як дійсну умову скасування впливу на суспільство авторитарної ідеології, а також запропонував убачати теоретичним чинником боротьби з авторитарною владою наукове знання. Таке знання, володіння яким зумовлює соціальну емансипацію окремої людини, її формування як особистості, а через здійснення названого знання в суспільстві й будь-яке відповідне соціальне утворення.

Здійснивши глибокий аналіз чинників людської деструктивності доби надмірно практичного, індустріально-масового суспільства, Фром у своїх роботах експлікував дегуманізовану суть авторитарної влади названого суспільства, а також розкрив психологічну й соціально-психологічну природу авторитарного характеру, що залишатиметься актуальним завжди. З іншого боку, у своїх роботах він розглянув природу людських і соціальних цінностей як безсумнівно дійсних. Центральною цінністю щодо суспільного буття Фром охарактеризував особисту свободу та знання людини – її дійсну, справжню власність, що визначає людину саме як особистість.

ЛІТЕРАТУРА

1. Фромм Э. Избавление от иллюзий / Эрих Фромм // Революция надежды. – М. : Айрис-пресс, 2005. – С. 187-339.
2. Фромм Э. Бегство от свободы / Эрих Фромм // Перевод Д. Н. Дудинского. – Мн.: Поппури, 2000. – С. 4-366.
3. Horkheimer Max. Studien über Autorität und Familie / Max Horkheimer, Erich Fromm, Herbert Marcuse // Forschungsberichte aus dem Institut für Sozialforschung // Reprint der Ausgabe Paris 1936. – Luneburg: «Dietrich zu Klampen Verlag», 1987. – 946 S.